

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/88/2017
Identifikačné číslo spisu:	1410204168
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1410204168.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne BENESTRA, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Einsteinova 24, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrej Gara, so sídlom v Bratislave, Štefániková 14, IČO: 30 850 436, v mene a na účet ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Andrej Gara, proti žalovanej Slovenskej republike, v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 24 C 108/2010, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. apríla 2016 sp. zn. 5 Co 353/2011, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. apríla 2016 sp. zn. 5 Co 353/2011 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 8. apríla 2011 č. k. 24 C 108/2010-184 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 6 153,26 € titulom náhrady škody spolu s ročným úrokom z omeškania vo výške 8 % zo sumy 6 080,41 € od 4. apríla 2008 do zaplatenia a 1 000,- € titulom nemajetkovej ujmy, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol a vyslovil, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení uviedol, že je nesporné, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV z 11. októbra 2006 č. k. 10 Cb 89/2006-47, ktorý nadobudol právoplatnosť 21. decembra 2006 a vykonateľnosť 24. decembra 2006 bola žalovanej GTS Slovakia a. s., so sídlom v Bratislave, Líščie údolie 5, IČO: 31 366 929 uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni H. I. Tel. s. r. o., so sídlom v Českej republike, Mikulčická 2a, Brno, IČO: 25 778 617 sumu 72 505,40 Sk spolu s úrokom z omeškania vo výške 15,50 % od 24.1.2002 do zaplatenia a trovy konania vo výške 4 350,- Sk, pričom obchodná spoločnosť - žalovaná bola 30. júna 2006 zrušená bez likvidácie a vymazaná z obchodného registra a právny nástupcom sa stala obchodná spoločnosť GTS Nextra, a. s., IČO: 35 795 662 (v súčasnosti GTS Slovakia, a. s., IČO: 35 795 662). Teda exekučný titul - rozsudok - bol súdom prvej inštancie vydaný voči subjektu, ktorý bol v čase jeho vydania bez právnej subjektivity, resp. ktorý neexistoval. Aj napriek tomuto neprípustnému nedostatku uvedeného exekučného titulu, súdna exekútorka po doručení návrhu - 9. mája 2007 - na vykonanie exekúcie od oprávnenej H. I. Tel. s. r. o., IČO: 25 778 617 (voči povinnej GTS Nextra, a. s.) v súlade s § 44 ods. 1

Exekučného poriadku požiadala súd o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ku ktorému pripojila návrh oprávnenej a exekučný titul t. j. citovaný rozsudok. Okresný súd Bratislava II poverením č. XXXX XXXXXX č. k. 53 Er 1616/2007-14 zo 4. júna 2007 v zmysle § 45 ods. 1 Exekučného poriadku poveril súdnu exekútorku vykonaním exekúcie voči povinnej GTS Nextra, a. s., IČO: 35 795 662, Prievozská 2/A Bratislava, ktorej bolo upovedomenie o začatí exekúcie doručené 8. júna 2006 a v ktorom sa konštatuje, že povinná je v zmysle výpisu z obchodného registra právnym nástupcom GTS Slovakia s. r. o., IČO: 31 366 929. Obchodná spoločnosť GTS Nextra, a. s., IČO: 35 795 662 v zákonnej lehote 9. júla 2007 podala námietky proti exekúcii a súčasne vzniesla aj námietky proti trovám exekučného konania. Poukázala na to, že o nároku oprávnenej sa dozvedela až z upovedomenia o začatí exekúcie, exekučnému súdu oznámila, že vo veci 10 Cb 89/2006 podáva návrh na obnovu konania podľa § 228 ods. 1 písm. a/ O. s. p. a žiadala o odklad exekúcie. Okresný súd Bratislava II námietky proti trovám exekúcie a návrh na odklad exekúcie zamietol. Exekučným príkazom Ex 68/07-12 z 31. marca 2008 exekútorka vydala príkaz na vykonanie exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu povinnej GTS Nextra, a. s., ktorý banka prevzala 3. apríla 2008 a exekučné konanie sa skončilo vymožením pohľadávky (72 505,40 Sk, jej príslušenstva a trov exekúcie - 36 247,40 Sk). Okresný súd Bratislava IV uznesením zo 14. marca 2008 č. k. 10 Cb 89/2006-78, právoplatným (v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 17. júna 2009 sp. zn. 2 Cob 158/2008) 31. júla 2008, vyhovel návrhu na obnovu konania a obnovu konania povolil. Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 21. júna 2010 č. k. 10 Cb 89/2006-160, ktorý nadobudol právoplatnosť 6. októbra 2010, rozsudok z 11. októbra 2006 zmenil tak, že žalobu H. I. Tel, s. r. o., v likvidácii v celom rozsahu zamietol. Pre rozhodnutie o uplatnenej náhrade škody má teda zásadný význam zistenie, že súdna exekútorka požiadala o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie voči povinnej GTS Nextra, a. s. bez toho, aby boli splnené zákonné podmienky podľa § 37 ods. 3 Exekučného poriadku, lebo vykonávala exekúciu proti inému subjektu než tomu, kto bol označený v exekučnom titule ako povinný t. j. GTS Slovakia s. r. o., keď nebolo preukázané, že z exekučného titulu prešla povinnosť na peňažné plnenie na obchodnú spoločnosť GTS Nextra, a. s. K prechodu všetkých práv a záväzkov z GTS Slovakia s. r. o. na žalobkyňu došlo už 30. júna 2006, teda o tri mesiace skôr, ako bol predmetným rozsudkom zaviazaný neexistujúci subjekt GTS Slovakia s. r. o. Nesprávny úradný postup Okresného súdu Bratislava II následne spočíval v nedôslednej aplikácii ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, lebo po preskúmaní žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie a exekučného titulu, nezistil rozpor žiadosti, návrhu na vykonanie exekúcie a exekučného titulu a poveril súdnu exekútorku vykonaním exekúcie voči žalobkyňi. Pochybenie v základnom sporovom konaní spočívajúcim v tom, že prechod práv alebo povinností nemožno naprávať v exekučnom konaní prostredníctvom zmeny účastníka exekučného konania na strane povinného. Od začiatku existovali dôvody, pre ktoré bola exekúcia neprípustná, napriek tomu skončila vymožením pohľadávky od žalobkyne, ktorá nikdy nemala byť povinnou účastníčkou exekučného konania. Neoprávnené vymoženie pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie v celkovej sume 6 081,41 € z majetku žalobkyne prikázaním pohľadávky z účtu v banke a trovy právneho zastúpenia žalobkyne v exekučnom konaní v sume 72,85 € predstavujú škodu, ktorá je v priamej príčinnej súvislosti s uvedeným nesprávnym úradným postupom súdnej exekútorky a exekučného súdu. Keby súdna exekútorka nepožiadala o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, keby exekučný súd po preskúmaní žiadosti, návrhu a exekučného titulu, zistil rozpor žiadosti o udelenie poverenia a exekučného titulu so zákonom, k ujme v majetkovej sfére žalobkyne neoprávneným vymožením pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie z jej majetku prikázaním pohľadávky z účtu v banke, by nikdy nedošlo. Exekučný súd mal predmetnú exekúciu aj bez návrhu vyhlásiť za neprípustnú, pretože tu bol od začiatku dôvod, pre ktorý exekúciu nebolo možné vykonať. Dôvodom neprípustnosti exekúcie bola skutočnosť, že rozhodnutie, ktoré bolo podkladom na vykonanie exekúcie nebolo materiálne vykonateľné a žalobkyňa (GTS Nextra, a. s.) nemala hmotnoprávnu legitímáciu povinnej. Nakoľko tak exekučný súd neurobil, dopustil sa nesprávneho úradného postupu, ktorý bol ďalšou príčinou vzniku škody. Neoprávnené vymoženie pohľadávky predstavuje ujmu v majetkovej sfére žalobkyne, ku ktorej došlo v príčinnej súvislosti s porušením uvedenej právnej povinnosti. Vymoženie pohľadávky v exekučnom konaní v prospech oprávnenej nepredstavuje právnu skutočnosť, ktorá by zakladala akýkoľvek záväzkový právny vzťah medzi žalobkyňou a spoločnosťou H. I. Tel. s. r. o. v likvidácii. Oprávnená z týchto dôvodov nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti na vydanie bezdôvodného obohatenia. Preto nie je ani možné podmieňovať uplatňovanie si náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom súdu a súdnej

exekútorky v rámci exekučného konania až subsidiárne po tom, čo nie je možné dosiahnuť uspokojenie nároku žalobkyne prostredníctvom pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia. Súd tiež dospel k záveru, že následky neoprávnených zásahov do práv žalobkyne môže zmierniť náhrada nemajetkovej ujmy v sume 1 000,- € a to z uvedených dôvodov. Preto vo zvyšku nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol. O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a o trovách konania rozhodol podľa § 151 ods. 3 O. s. p.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovanej rozsudkom z 26. apríla 2016 sp. zn. 5 Co 353/2011 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, týkajúcej sa úroku z omeškania zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni úrok z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 6 080,41 € od 31. októbra 2008 do zaplatenia, vo zvyšku žalobu v tejto časti zamietol. V zostávajúcej napadnutej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné len čiastočne. Zo zisteného skutkového stavu súd prvej inštancie dospel k správnenému záveru, že vo veci sa jedná o nesprávny úradný postup v zmysle § 9 ods. 1 zákona zo strany súdnej exekútorky i exekučného súdu. Proti osobe rozdielnej od žalovanej, uvedenej v exekučnom titule, možno totiž viesť exekúciu len za predpokladu, že k právnemu nástupníctvu došlo až po vyhlásení rozsudku (§ 37 ods. 3 Exekučného poriadku). Existencia nesprávneho úradného postupu napokon nebola medzi stranami ani sporná. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobkyňa dostatočne preukázala i existenciu škody a jej rozsah práve s ohľadom na priebeh i výsledok predmetného exekučného konania. Správny je preto i záver súdu prvej inštancie o existencii príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom a vzniknutou škodou. Za rozhodujúcu otázku pre posúdenie opodstatnenosti uplatneného nároku však bolo potrebné s ohľadom na obranu žalovanej považovať otázku, či možno úspešne uplatniť náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. i v prípade, ak žalobkyňa sa napriek výsledku obnoveného konania voči oprávnenému nedomáhala vydania bezdôvodného obohatenia. Totiž podľa názoru odvolacieho súdu povaha exekučného konania i účelu a cieľu sledovanému inštitútom bezdôvodného obohatenia nebráni, aby v exekúcii neprávom vymožená peňažná pohľadávka prikázaním z účtu by za splnenie zákonných predpokladov, vyplývajúcich z Občianskeho zákonníka, nemohla byť považovaná za bezdôvodné obohatenie oprávneného, či už z dôvodu obohatenia, získaného bez právneho dôvodu alebo z právneho dôvodu, ktorý odpadol (§ 451 ods. 2 OZ). V prípade konkurencie nároku a bezdôvodného obohatenia a nároku na náhradu škody, odvolací súd zhodne so závermi dovolacieho súdu v uznesení z 21. decembra 2010 sp. zn. 2 Cdo 48/2010 dospel k záveru, že nároky z bezdôvodného obohatenia sú subsidiárneho charakteru a možno ich požadovať len vtedy, ak nemožno požadovať plnenie z iného titulu. Primárnym inštitútom pre ochranu osoby postihnutej v majetkovej sfére bude vždy inštitút náhrady škody, ak osobe dlžníka možno pričítať zodpovednosť za protiprávne konanie. Preto názor odvolateľa, že právo na náhradu škody nevznikne, kým poškodený má možnosť najprv žiadať vydanie bezdôvodného obohatenia, nemožno považovať za správny. Je v priamom rozpore s judikatúrou, podľa ktorej nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je možné uplatniť len v tom prípade, ak nie sú splnené podmienky pre rovnaké uspokojenie z titulu nároku na náhradu škody (porovnaj R 2/1979, R 25/1986). Nemožno spravodlivo požadovať od žalobkyne, aby iniciovala ďalšie súdne konanie, keď je i vzhľadom na likvidáciu oprávnenej otázky vymožitelnosť nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a nemožno tiež opomenúť, že v čase podania žaloby ešte nedošlo k zamietnutiu žaloby v obnovenom konaní. Nesprávne súd prvej inštancie priznal úroky z omeškania, lebo k omeškaniu nedôjde pred uplynutím šesťmesačnej lehoty na plnenie (§ 16 ods. 1).

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalovaná. Navrhla napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť. Namietala porušenie jej práva na spravodlivý proces tým, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný, arbitrárny a to vo vzťahu k odôvodneniu nároku na bezdôvodné obohatenie a nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., pretože dôvodne očakávala, že dá vo svojom rozhodnutí náležitú odpoveď na nastolený právny problém. A to, či možno úspešne uplatniť náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. i v prípade, ak sa žalobkyňa napriek výsledku obnoveného konania voči oprávnenému nedomáhala vydania bezdôvodného obohatenia, ktorú však neposkytol, a uspokojil sa s odkazom na vybranú, vôbec nie ustálenú a ani prevažujúcu judikatúru, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Pokiaľ ide o nárok vo vzťahu k vzniku škody finančné prostriedky, ktoré mali byť odpísané z účtu žalobkyne a následne prevedené na účet subjektu

vystupujúceho ako oprávnený v exekučnom konaní však nepredstavujú škodu spôsobenú žalobkyni v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdu a súdnej exekútorky. Ich prevodom na účet oprávneného vznikol oprávnenému voči žalobkyni záväzok z bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 OZ, keďže žalobkyňa plnila oprávnenému bez právneho dôvodu. Na strane žalobkyne nedošlo k vzniku škody, pretože až v prípade bezúspešného uplatnenia nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia prichádza do úvahy možnosť vzniku reálnej škody žalobkyne. Vo vzťahu k nemajetkovej ujme sa odvolací súd len stotožnil so súdom prvej inštancie a priznanú výšku nemajetkovej ujmy považoval za primeranú, takýmto postupom došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Za rozhodujúcu otázku opodstatnenosti uplatneného nároku podľa žalovanej treba považovať otázku, či ak existuje možnosť uplatniť pohľadávku z bezdôvodného obohatenia majúcu základ v nesprávnom úradnom postupe, je možné úspešne uplatniť nárok na náhradu škody voči štátu. Názor, že existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia žalovaná opierala o judikatúru súdov SR, napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 4 Cdo 199/2005 v spojení s rozhodnutím sp. zn. 4 Cz 110/54, rozhodnutie sp. zn. 1 MCdo 8/2007. Z dlhodobej a relatívne ustálenej judikatúry všeobecných súdov je pritom zrejmé, že relevantné súdne authority SR zachovávajú vo veciach zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci dlhodobý právny výklad v zmysle ktorého nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu môže byť v občianskom súdnom konaní uplatnený až vtedy, ak žalobca nemohol dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z titulu bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto tento prospech získal a je povinný ho vydať. Pokiaľ má strana pohľadávku na bezdôvodné obohatenie, škoda mu ešte nevznikla a preto nemôže byť daná zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb. ...Proti tomuto právnomu názoru vyslovenému opakovane v niekoľkých na sebe nezávislých rozhodnutiach najvyšších slovenských súdnych autorít stavia odvolací súd názor prezentovaný v rozhodnutí NS SR sp. zn. 2 Cdo 48/2010, z ktorého vyplýva záver o subsidiárnom charaktere nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vo vzťahu k nároku na náhradu škody, formulovaný uvedeným spôsobom. Toto rozhodnutie nadväzuje na argumentáciu v stanovisku NS SR publikovanom v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 1/1979, R 25/1986, ktoré boli vydané v skutkovo odlišných veciach ako je predmet konania v danej veci a nie je dôvod ich na vec aplikovať. Označené stanoviská boli pritom vydané k zjednoteniu postupu súdov pri rozhodovaní v konaniach, v ktorých by z právneho vzťahu založeného medzi dvoma subjektmi prichádzal do úvahy súbeh nárokov na náhradu škody a na vydanie bezdôvodného obohatenia. V konaniach, ktoré predchádzali vydaniu týchto stanovísk bol teda riešený súbeh nárokov na náhradu škody a na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré vznikli medzi dvoma rovnakými subjektmi. Predmetom daného konania je však náhrada škody spôsobená pri výkone verejnej moci, kde subjekt, u ktorého je daná pasívna legitimácia pre žalobcu o náhradu škody nie je totožný so subjektom, ktorý sa na úkor toho, kto utrpel ujmu v majetkovej sfére obohatil bez právneho dôvodu. Práve ňou citované rozhodnutia boli vydané v konaniach o náhradu škody proti štátu, ktorý však nie je súčasne i subjektom, ktorý sa mal bezdôvodne obohatiť. Neaplikovateľnosťou odvolacím súdom preferovaných rozhodnutí NS SR na predmet konania sa odvolací súd podľa názoru žalovanej riadil judikatúrou, ktorá sa danú vec nevzťahuje, a naopak odmietol aplikáciu súdnych rozhodnutí vydaných v skutkovo a právne totožných veciach, ktorých právny základ možno považovať za dlhodobý a ustálený, od ktorých sa odklonil a vec nesprávne právne posúdil.

4. Žalobkyňa navrhla dovolanie odmietnuť, resp. zamietnuť. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za správne.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a tiež dôvodné.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Procesné účinky teda dovolanie vyvolalo po tomto dni. Podmienky, za ktorých možno podať dovolanie (a účinky vyvolané podaním dovolania), bolo preto potrebné posudzovať podľa právnej

úpravy účinné od uvedeného dňa.

7. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (pozri napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn.: 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. V danom prípade žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP a súčasne z § 421 CSP.

9. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ustanovenie § 420 CSP formuluje jednak prípustný predmet, a to vymedzením, proti akým rozhodnutiam je dovolanie prípustné (vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí). Pre prípustnosť dovolania je ďalej potrebné, aby tieto rozhodnutia trpeli niektorou z väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP; tieto budú relevantné len vtedy, pokiaľ trvajú aj v priebehu dovolacieho konania. Vady zmätočnosti sú zároveň dovolacím dôvodom podľa § 431 CSP.

11. V danom prípade žalovaná uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn.: IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

13. K žalovanou tvrdenému porušeniu práva na spravodlivý proces malo dôjsť tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne, nedostatočne odôvodnené a dovolací súd nereagoval na podstatné a relevantné argumenty, nedal jasnú, zreteľnú odpoveď na riešenie konkrétného právneho problému v

danej veci a to tak vo vzťahu k vzniku škody ako aj vo vzťahu k nemajetkovej ujme.

14. Pokiaľ ide o túto argumentáciu, ktorá sa týka nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia, dovolací súd poukazuje na zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

15. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

16. V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p. V súvislosti s dovolacou námietkou týkajúcou sa nepreskúmateľnosti treba pripomenúť, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozhodnutia odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozhodnutím vytvára ich organickú jednotu, v dôsledku čoho ich treba chápať ako celok. V odôvodnení napadnutého uznesenia odvolací súd uviedol, čoho sa týkali odvolacie námietky čo navrhoval odvolateľ, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd; odvolací súd zaujal aj závery k jeho právnomu posúdeniu, s ktorými sa stotožnil. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvoláciu argumentáciu odvolateľa. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

17. Z týchto dôvodov najvyšší súd uzatvára, že dovolanie nedôvodne namieta existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18. Dovolateľka v dovolaní uviedla aj to, že tento jej mimoriadny opravný prostriedok je prípustný podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

19. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

20. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

21. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

22. Zo skutkového stavu zisteného v danej veci vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV z

11. októbra 2006 č. k. 10 Cb 89/2006-47, ktorý nadobudol právoplatnosť 21. decembra 2006 a vykonateľnosť 24. decembra 2006 bola zaviazaná na peňažné plnenie spolu s príslušenstvom obchodnej spoločnosti H. I. Tel s. r. o. obchodná spoločnosť GTS Slovakia, s. r. o. IČO: 31 366 929, ktorá bola 30. júna 2006 zrušená bez likvidácie a vymazaná z obchodného registra, teda v čase rozhodovania súdu právne neexistovala. Jej právnym nástupcom bola žalobkyňa (predtým GTS Nextra, a. s.). Oprávnená z predmetného exekučného titulu podala návrh na vykonanie exekúcie voči žalobkyni (právnemu nástupcovi obchodnej spoločnosti GTS Slovakia s. r. o.), Okresný súd Bratislava II poverením č. XXXX XXXXXX č. k. 53 Er 1616/2007-14 zo 4. júna 2007 poveril exekútorku vykonaním exekúcie na základe uvedeného rozsudku. Upovedomenie o začatí exekúcie bolo žalobkyni doručené 27. júna 2007, ktorá podala proti exekúcii námietky a súčasne oznámila súdu, že podáva návrh na obnovu konania. O námietkach rozhodol Okresný súd Bratislava II uznesením z 15. februára 2008 tak, že ich zamietol. Exekučným príkazom z 31. marca 2008 exekútorka vydala príkaz na vykonanie exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu v banke, ktorej bol doručený 3. apríla 2008 a exekučné konanie sa skončilo vymožením pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie 4. apríla 2008 od žalobkyne, t. j. od iného subjektu než bol označený v exekučnom titule. Okresný súd Bratislava IV uznesením zo 14. marca 2008 vyhovel návrhu na obnovu konania a pôvodný rozsudok (exekučný titul v danej exekučnej veci) zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu rozsudkom z 21. júna 2010 zamietol. Ako ustálili súdy oboch inštancií exekúcia bola od začiatku neprípustná, pretože rozhodnutie, ktoré bolo jej podkladom nebolo materiálne vykonateľné, lebo žalobkyňa nemala hmotnoprávnu legitímáciu povinného. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že došlo k nesprávnemu úradnému postupu zo strany exekútorky i exekučného súdu, lebo proti osobe rozdielnej od žalovaného, uvedeného v exekučnom titule, možno viesť exekúciu len za predpokladu, že k právnemu nástupníctvu došlo až po vyhlásení rozsudku. Odvolací súd, zhodne so závermi dovolacieho súdu uvedenými v rozhodnutí z 21. decembra 2010 sp. zn. 2 Cdo 48/2010, súčasne dospel k záveru, že v prípade konkurencie nároku na bezdôvodné obohatenie (od subjektu v prospech ktorého bola pohľadávka vymožená) a nároku na náhradu škody, nároky z bezdôvodného obohatenia sú subsidiárneho charakteru a možno ich požadovať len vtedy, ak nemožno požadovať plnenie z iného titulu. Primárnym inštitútom pre ochranu osoby postihnutej v majetkovej sfére bude vždy inštitút náhrady škody, ak osobe dlžníka možno pričítať zodpovednosť za protiprávne konanie. Takýto záver považovala žalovaná za nesprávny, pretože je v rozpore s ustálenou judikatúrou, na ktorú poukázala a od ktorej sa odvolací súd odklonil. Za rozhodujúcu právnu otázku opodstatnenosti uplatneného nároku teda považovala otázku, či ak existuje možnosť uplatniť pohľadávku z bezdôvodného obohatenia majúcu základ v nesprávnom úradnom postupe, je možné úspešne uplatniť nárok na náhradu škody voči štátu.

23. Odvolací súd pri svojom právnom závere o primárnosti inštitútu náhrady škody v prípade konkurencie nároku na bezdôvodné obohatenie a nároku na náhradu škody vychádzal zo záveru uvedeného v uznesení NS SR z 21. decembra 2010 sp. zn. 2 Cdo 48/2010, podľa ktorého „bezdôvodné obohatenie má subsidiárny charakter, predstavuje len podporný titul pre ochranu osoby postihnutej v majetkovej sfére, primárnym bude vždy inštitút náhrady škody, ak osobe dlžníka možno pričítať zodpovednosť za protiprávne konanie“.

24. Dovolateľka však namietala, že svoj názor, podľa ktorého existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody, a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia opierala o judikatúru, na ktorú odvolací súd nereflektoval.

25. Najvyšší súd SR v uznesení z 22. februára 2017 sp. zn. 6 Cdo 9/2016 uviedol, že „až do vydania uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 48/2010 sa dôsledne rozlišovalo medzi prípadmi 1/ existencie nárokov na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia a na náhradu škody voči rôznym osobám a tými prípadmi 2/ v ktorých nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia má povahu doplnkového (záložného) titulu v takých záväzkových vzťahoch, v ktorých ako oprávnený (veriteľ) i zaviazaný (dlžník) figurujú tie isté osoby. A z takého rozlišovania vyplýva aj opodstatnenosť záverov urobených súčasťou odôvodnení väčšiny rozhodnutí, resp. stanovísk spomínaných v dovolaní napadnutom rozhodnutí a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 48/2010 (pokúšajúce sa závery zo stanovísk

dopadajúcich na prípady spadajúce do druhej skupiny prípadov vzťahnuť aj na prípady rôznosti osôb volaných na jednej strane k plneniu titulom bezdôvodného obohatenia a na strane druhej titulom náhrady škody) je ale v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu i v teórii považované za exces (ako najvyšší súd poukázal napr. v uznesení z 29. novembra 2016 sp. zn. 6 Cdo 27/2016)“. Najvyšší súd SR v rozsudku z 31. mája 2006 sp. zn. 4 Cdo 199/2005 uviedol, že „v rozhodnutí 4 Cz 110/84 bol vyslovený právny názor, že nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím v občianskom súdnom konaní môže byť úspešne uplatnený voči štátu až vtedy, ak žiadateľ nemohol dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z dôvodu neoprávneného majetkového prospechu (teraz bezdôvodného obohatenia) voči tomu, kto tento prospech získal a je povinný mu ho vydať. Tento názor vychádzal z ustáleného výkladu, že pokiaľ účastník má pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia, škoda mu ešte nevznikla a preto nemôže byť daná zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb. Nárok na náhradu škody voči štátu by mohol úspešne uplatniť iba vtedy, ak by preukázal, že sa bezúspešne domáhal vydania bezdôvodného obohatenia. Podľa názoru dovolacieho súdu sú tieto právne závery stále použiteľné. Aktívnu legitímáciu na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. má ten, komu vzniklo právo na náhradu škody, teda ten, u koho sú splnené všetky predpoklady zodpovednosti štátu za škodu, vrátane základného predpokladu tejto zodpovednosti a to vznik samotnej škody. Existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia“. Obdobné závery vyslovil najvyšší súd aj v uznesení zo 16. decembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 3/2014 (odkazuje na R 25/1986), v uznesení z 27. septembra 2012 sp. zn. 7 MCdo 16/2011 (odkazuje na Luby, Š.: Zodpovednosť štátu za škodu, Obzor, Bratislava 1971, str. 31-34), ale aj Ústavný súd SR v nálezoch z 13. decembra 2013 sp. zn. II. ÚS 165/2012, zo 16. januára 2013 sp. zn. II. ÚS 17/2013, z 26. novembra 2009 sp. zn. III. ÚS 361/2009, zo 7. februára 2008 sp. zn. III. ÚS 45/2008. Pre úplnosť dovolací súd poukazuje na to, že obdobné závery vyslovil aj Najvyšší súd Českej republiky napr. v rozsudku z 21. februára 2018 sp. zn. 30 Cdo 1840/2017 („Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi konstantně dovozuje, že nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem či nezákonným rozhodnutím může být vůči státu uplatněn pouze tehdy, jestliže by poškozený nedosáhl uspokojení své pohledávky vůči tomu, kdo by k němu byl jinak povinen (viz rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu SR ze dne 16.4.1985 sp. zn. 4 Cz 110/84, z aktuální judikatury pak např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4.11.2004 sp. zn. 25 Cdo 1404/2004, ze dne 2.6.2011 sp. zn. 28 Cdo 4230/2010, nebo ze dne 14.9.2011 sp. zn. 28 Cdo 2154/2011)...“. Další rozhodnutia: uznesenia NS ČR z 3.6.2014 sp. zn. 30 Cdo 4418/2013, z 9.2.2012 sp. zn. 28 Cdo 1756/2010, ale aj nález ÚS ČR z 13.3.2012 sp. zn. I. ÚS ČR 529/2009, uznesenia ÚS ČR z 25.6.2012 sp. zn. II. ÚS 1664/12, z 15.12.2011 sp. zn. II. ÚS ČR 1950/11 a pod..

26. Dovolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje aj v danej veci s väčšinovým záverom vysloveným v uvedených rozhodnutiach, od ktorého sa odvolací súd odklonil. Odvolací súd totiž vychádzal (len) z právneho záveru vysloveného v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 48/2010, s ktorým sa dovolací súd nestotožňuje a ktorý ale je, ako vyplýva zhora, v rozpore z rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (tiež ústavného súdu).

27. Dovolací súd z týchto dôvodov uzatvára, že žalovaná v dovolaní, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 432 ods. 1 CSP argumentujúc, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

28. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.